

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG CÁC PHẨM CHẤT TÂM LÝ CHO BỘ ĐỘI TRONG CHIẾN TRANH

ĐỖ DUY MÔN*

Chủ tịch Hồ Chí Minh là nhà chiến lược thiên tài, Người cha thân yêu của lực lượng vũ trang nhân dân Việt Nam, người tổ chức, huấn luyện và lãnh đạo quân đội ta. Một trong những vấn đề người quan tâm đó là xây dựng tinh thần, tâm lý chiến đấu cho quân nhân - một nhân tố đặc biệt quan trọng bảo đảm cho thắng lợi của quân đội.

Theo Hồ Chí Minh thì phẩm chất tinh thần, tâm lý là một trong những phẩm chất cơ bản hàng đầu của nhân cách người quân nhân cách mạng, nó thể hiện chất lượng con người trong chiến tranh. Người cho rằng, lực lượng quyết định nhất trong chiến tranh bao giờ cũng vẫn là con người. Tất nhiên, đó là những con người có trình độ giác ngộ về chính trị, thấm nhuần mục tiêu, lý tưởng cách mạng, có tinh thần, tâm lý chiến đấu vững vàng, sẵn sàng xả thân, hy sinh vì mục đích chính trị cao cả, vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội, vì hạnh phúc của nhân dân.

Ngay từ ngày đầu mới thành lập quân đội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã xác định: trong xây dựng quân đội thì con người và vũ khí là hai yếu tố không thể thiếu được để tổ chức, xây dựng và tiến hành chiến tranh. Việc kết hợp con người và vũ khí là nguyên lý chung và

quỹ luật hoạt động của mọi quân đội. Về vấn đề này Chủ tịch Hồ Chí Minh là người có cái nhìn biện chứng về yếu tố tinh thần trong mối quan hệ với vật chất. Người nói: “Nước ta nghèo, kỹ thuật ta kém, chúng ta phải dùng tinh thần hăng hái của toàn dân để tìm cách giải quyết sự thiếu kém vật chất”⁽¹⁾.

Phẩm chất tinh thần, tâm lý chiến đấu của người quân nhân đó là ý chí quyết chiến, quyết thắng mọi kẻ thù ngoài mặt trận, không quản ngại bất cứ khó khăn, gian khổ nào, bất cứ nguy hiểm nào, kể cả hy sinh đời mình. Đó chính là tinh thần “quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh” mà Chủ tịch Hồ Chí Minh kêu gọi người Chiến sĩ Vệ quốc ra trận đánh Pháp. Đó là tinh thần “quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược”, “không có gì quý hơn độc lập tự do” trong lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến chống đế quốc Mỹ. Trước mọi thử thách, tinh thần ấy thể hiện lòng trung thành của người chiến sĩ với Tổ quốc, với Đảng, với nhân dân.

Ý chí quyết chiến, quyết thắng thể hiện mạnh mẽ và dứt khoát trong lời tuyên bố của Người: “chúng ta thà hy

* Thượng tá, TS, Khoa Tâm lý học quân sự - Học viện Chính trị quân sự.

sinh tất cả chứ nhất định không chịu mất nước, không chịu làm nô lệ”⁽²⁾. Sau này trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước Người kêu gọi: “chiến tranh có thể kéo dài 5 năm, 10 năm, 20 năm hoặc lâu hơn nữa. Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá, song nhân dân Việt Nam quyết không sợ ! Không có gì quý hơn độc lập tự do”⁽³⁾.

Theo tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh thì người lính có tinh thần tâm lý chiến đấu cao không phải là kiểu “người hùng” cá nhân, chỉ biết ào ạt xông tới như báo chí phim ảnh phương Tây tuyên truyền kích động, mà “họ chính là những người bình thường nhưng biết xả thân vì cách mạng, dám đánh và biết đánh thắng. Họ là tinh hoa của dân tộc đã nêu cao tinh thần trung với nước, hiếu với dân, dũng cảm mưu trí, khiêm tốn, giản dị, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, khó khăn không ngại, gian khổ không sờn, quyết hoàn thành nhiệm vụ cứu nước, góp phần vào sự nghiệp vẻ vang của dân tộc”⁽⁴⁾.

Phẩm chất tinh thần, tâm lý chiến đấu của người quân nhân còn được thể hiện ở niềm tin không gì lay chuyển vào chân lý và chính nghĩa, vào thắng lợi tất yếu cuối cùng của nhân dân ta. Đúng như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: “Vì có lòng tin ở thắng lợi nên ta dám dùng giáo, mác đánh với xe tăng địch, cướp súng địch, giết địch, ta không có tàu bay mà đánh tan xác được hàng trăm máy bay địch”⁽⁵⁾. Như vậy, niềm tin là cơ sở bên trong, là nguồn gốc tạo ra ý chí của mỗi con người. Người nói: “có tin tưởng thì lúc thực hành mới vững chắc, hăng hái, lúc gặp khó khăn mới

kiên quyết hy sinh”⁽⁶⁾.

Niềm tin trong tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh là niềm tin khoa học, trên cơ sở giác ngộ sâu sắc mục tiêu, lý tưởng cách mạng, có ý chí, nghị lực, theo đuổi đến cùng mục tiêu, lý tưởng cách mạng của Đảng. Khi niềm tin càng cao, càng sâu sắc bao nhiêu thì ý chí quyết chiến, quyết thắng càng mạnh mẽ bấy nhiêu. Người đã truyền cho cả dân tộc, đặc biệt là cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang niềm tin không gì lay chuyển nổi vào sự nghiệp chính nghĩa, vào con đường đấu tranh cho chân lý, cho lẽ phải, niềm tin vào nhân dân, sức mạnh của thời đại, vào sự thắng lợi tất yếu của chính nghĩa. Nhờ có niềm tin ấy cán bộ, chiến sĩ của quân đội ta luôn tin tưởng, lạc quan cách mạng, kiên định trước mọi thử thách ác liệt, sẵn sàng chịu đựng những gian khổ hy sinh để lập nên những chiến công vang dội, đánh thắng hai tên đế quốc đầu sỏ Pháp và Mỹ. Kinh qua đấu tranh cách mạng, niềm tin được tôi luyện đã trở thành bản lĩnh cách mạng kiên cường của cán bộ và chiến sĩ quân đội ta.

Lòng dũng cảm là một trong những phẩm chất tâm lý đặc trưng thể hiện tinh thần tâm lý chiến đấu của người quân nhân, về vấn đề này Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khái quát ngắn gọn: “... hễ có giặc là đánh. Đánh khéo, đánh gan, đánh mạnh, đánh dai, đánh cho tan giặc”⁽⁷⁾.

“Đánh gan” như Người dạy, là phải kiên cường, dũng cảm. Đây là phẩm chất đặc trưng, đòi hỏi người cán bộ, chiến sĩ phải rèn luyện khả năng chịu đựng trước những thử thách gay go cả về tinh thần và thể xác; khả năng chế

ngự những khuynh hướng sợ hãi, yếu hèn nảy sinh trong chiến đấu; những hành động thuần túy bản năng xuất hiện do gặp phải những chuyển biến đột ngột của tình huống chiến đấu khi chưa từng trải, thiếu kinh nghiệm. Như vậy, lòng dũng cảm không phải là phẩm chất có sẵn trong người chiến sĩ, mà phải thông qua giáo dục, rèn luyện trong những điều kiện khó khăn, nguy hiểm, là kết quả của công tác chuẩn bị tâm lý cho người chiến sĩ trước khi bước vào chiến đấu.

Tóm lại, phẩm chất tinh thần, tâm lý chiến đấu là một phẩm chất cơ bản hàng đầu của người quân nhân cách mạng, phẩm chất đó là sản phẩm trực tiếp của tư tưởng Hồ Chí Minh vĩ đại. Nhờ có phẩm chất đó mà quân đội ta đã vượt qua muôn vàn khó khăn, thử thách để giành thắng lợi, tô thắm nên truyền thống quyết chiến, quyết thắng của quân đội nhân dân Việt Nam. Những tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về vấn đề xây dựng tinh thần, tâm lý cho bộ đội trong chiến tranh là một di sản vô giá, có ý nghĩa về lý luận và thực tiễn to lớn trong quá trình xây dựng và chiến đấu của quân đội ta. Với tâm lý học đây là những tư tưởng quân sự, là cơ sở lý luận để chúng ta vận dụng xem xét, giải quyết vấn đề chuẩn bị con người cho chiến tranh, những phẩm chất chính trị đạo đức, tinh thần, tâm lý của người quân nhân.

Ngày nay khi mà chủ nghĩa đế quốc, đứng đầu là đế quốc Mỹ tiến hành cuộc chiến tranh vũ khí công nghệ cao,

đòi hỏi chúng ta phải có bước phát triển mới cả về con người và vũ khí kỹ thuật. Đặc biệt, trong chiến tranh hiện đại với “vũ khí kỹ thuật cao” thì vai trò nhân tố tinh thần, tâm lý càng tăng; bởi vì, vũ khí dù có hiện đại đến đâu thì nó cũng vẫn là sản phẩm của trí tuệ và khả năng sáng tạo của con người, và cũng chính con người giữ vai trò quyết định hiệu quả sử dụng nó trong chiến tranh. Do đó, phải chuẩn bị mọi mặt cho người quân nhân vững vàng bước vào chiến đấu; trong đó chăm lo bồi dưỡng về phẩm chất chính trị, tinh thần, tâm lý theo tư tưởng Hồ Chí Minh không những là vấn đề cơ bản mà còn là vấn đề có tính cấp thiết trong giai đoạn hiện nay. ♣

Chú thích

1. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 6. NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 163.
2. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 4, NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 80.
3. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 12. NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 108.
4. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 8. NXB CTQG, Hà Nội, 1996, trang 42-46.
5. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 3. NXB CTQG, Hà Nội, 1996, trang 235.
6. *Hồ Chí Minh phát huy tinh thần cán học, cán tiến bộ*. NXB Sự Thật, Hà Nội, 1960, trang 14.
7. *Hồ Chí Minh với lực lượng vũ trang nhân dân*. NXB QĐND, Hà Nội, 1975, trang 100.